

מעמד האישה בראי החסידות

מעמד האישה החל להיות נושא פופולרי וחשוב
 כבר במאה העשרים.
 המהפכה שחולל הרבי בתחום
 וראייתו המקורית והנועזת תפתיע רבים.

[חוברת למרצה](#)

תובנות לחיים

טעימה מתורתו של הרבי

פרשת כי תצא

THE
SHLUCHIM
OFFICE

לתרומות והקדשות, צרו קשר: jewishinsights@shluchim.org

©

Published and Copyright 2022 by

Shluchim Office International

816 Eastern Parkway, Brooklyn, NY 11213

718.221.0500

5782 - 2022

נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד הולצברג
שלוחי הרבי במומבאי, הודו

תוכן השיעור:

5. א. האישה היהודייה במשנת הרבי.....

אנו קוראים בפרשתינו על מצוות הנישואין (מקור 1), וזה הזמן לדבר על מעמד האישה. בשנת 1952 הקים הרבי את ארגון נשי ובנות חב"ד, והעניק לנשים כוח והשראה לבצע את משימותיהן הייחודיות בעולם. המבט הייחודי של הרבי על מעמד האישה הוא, שתפקידה חשוב בדיוק כמו של הגבר ואף יותר.

7. ב. תיאוריה רעיונית או פרקטיקה מעשית?.....

ישנן שני סוגי עבודה: א. לימוד התורה - התאוריה. ב. "בכל דרכך דעהו" - הפרקטיקה - אשר גם במעשיו היומיים, על היהודי לעבוד את ה'. שתי העבודות הללו ניתנו גם לגבר וגם לאישה. אך באחת מהן קיבל הגבר את האחריות - בתאוריה, ובשניה קיבלה האישה את האחריות - בפרקטיקה. משום שלאשה יש בינה מיוחדת שמחברת אותה לעולם, ובנושא זה הבעל צריך את עזרתה (מקור 2).

מה חשוב יותר? עולם המעשה - המצוות.

הגם שבכללות לימוד התורה חשוב יותר משאר המצוות, אך במקרה של מצווה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים, המצווה חשובה יותר (מקור 3). משום שהאישה כשרונית יותר ומוסמכת יותר בחינוך דור העתיד ובנית הבית היהודי, לכן מצוות החינוך נחשבת למצווה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים, ולכן היא חשובה יותר מלימוד התורה.

11. ג. מגיע להן יותר.....

מי חשוב יותר? מביא הרבי מן המקורות, שלעתיד לבוא האישה תהיה נעלית יותר מן הגבר (מקור 4). לפיכך מוטל על הגבר לכבד את אשתו יותר מגופו (מקור 5), כי כך הדבר בפנימיות הענינים, וכך גם היה בדור המדבר (מקור 6).

האריזל אומר, אשר נשמות הדורות שלנו הן גלגול של הנשמות מדור המדבר. ומכיון שבדור המדבר הנשים היו אלו שצדקו ולא חטאו בחטא העגל, לכן בדורנו - הגלגול של דור המדבר - הגברים נשמעים לנשותיהן... (מקור 7).

פתיחה

בדורנו, תפקיד האישה שווה ואף חשוב יותר מתפקיד הגבר. הרבי העניק כוח רב לנשים לבצע את משימתן הייחודית בעולם. מי מעמיד את הבית באופן הראוי? ללא כל ספק, האישה היהודייה!

שיעור על מעמד האישה ביהדות ושוויון יהודי אמיתי.

השיעור לפרשת כי תצא

משיחת י"ט כסלו, ה'תשכ"ב
הנחת השומעים בלתי מוגה
תורת מנחם כרך ל"ב עמוד 305

[לחץ כאן לשמיעת השיחה](#)

א. האישה היהודייה במשנת הרבי

מקור 1 ספר דברים, פרק כ"ד פסוק ה'

כִּי־יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה לֹא יֵצֵא בְּצֶבֶא וְלֹא־יַעֲבֹר עָלָיו לְכַל־דָּבָר, נְקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אַחַת וְשִׂמַח אֶת־אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר־לָקַח.

בפרשתנו מדובר על מצוות הנישואין בין איש לאישה. בשיעור זה נעמוד על תפקידה המיוחד של האישה בהשקפת הרבי.

*

על דוד המלך אומרת הגמרא "הקים עולה של תשובה". והכוונה היא – שבמהלך כל הדורות של עם ישראל, הוא הצדיק שהראה לכולם את כוחה של תשובה ועודד את כולם לשוב בתשובה.

על משקל זה, במהלך ההיסטוריה נאמר על מנהיגים מסוימים בעם ישראל ש"הקימו עולה של תורה". אמרו זאת בעיקר על מנהיגים דגולים עם השפעה רחבה מאוד, שפעלו רבות בתחום החינוך היהודי ולימדו תורה לעשרות אלפים.

על משקל זה אפשר לומר על הרבי, שהקים את עולה של האישה היהודייה.

שיחה תורנית לנשים בלבד

בשנת 1952 (תשי"ב) הקים הרבי את ארגון "נשי ובנות חב"ד". זה היה הרבה לפני שנפתחו ארגוני נשים בעולם היהודי.

כחלק מפעילות הארגון, הן היו מתאספות לוועידות כמה פעמים בשנה. בוועידה היה מתרחש אירוע מיוחד מאוד. בית הכנסת הגדול ב-770 התרוקן לגמרי מגברים והתמלא במאות נשים, והרבי נשא שיחה מיוחדת בעבורן. מעמד מיוחד זה התרחש מספר פעמים בשנה לאורך כל שנות מנהיגותו של הרבי. הגברים שרצו לשמוע את הדרשה נאלצו להסתפק בהקשבה לרמקול ששידר את הנאמר בפנים.

מבחינה היסטורית, לא ידוע על מנהיג יהודי נוסף שהקדיש שיחה תורנית באופן מיוחד ובלעדו לנשים.

הפצת יהדות

בשנות השישים המאוחרות, כשהרבי יצא בעשרת "מבצעי המצוות" להפצת יהדות בקרב בני ישראל, יחד עם מבצע תפילין שהוקדש לעודד גברים ברחבי העולם להניח תפילין, יצא הרבי גם במבצע "נרות שבת קודש", כדי לעודד נשים, נערות ובנות יהודיות ברחבי העולם להדליק נרות שבת. הנשים והגברים כאחד, קיבלו תפקיד שווה בהפצת התורה והיהדות לכל עם ישראל.

השליח והשליחה

כשהרבי הקים את מוסד השליחות וייסד מרכזי יהדות בכל רחבי העולם, זה נעשה בצורה חדשה ומהפכנית. לא עוד בית כנסת אותו מנהיג רב, כש"הרבנית" – אשת הרב – נמצאת במטבח ומבשלת אוכל לקידוש. אלא זוג – רב ורבנית – שליח ושליחה, שפותחים ביחד בית חב"ד, שכולל בית כנסת, שיעורי תורה, פעילות לילדים וכו', וביחד וכל אחד לחוד, הם מפיצים תורה ויהדות לכל איש ואישה ברחבי השכונה, העיר או המדינה.

כשהרבי ייסד את כינוס השלוחים (שבו מתקיימת התמונה המפורסמת של חמשת אלפי השלוחים מכל רחבי העולם מול בנין 770), נוסד לצידו גם כינוס השלוחות, בו מתכנסות שלוחות מכל רחבי העולם במתכונת דומה.

לימוד תורה רציני ומעמיק

עד שנת 1950, היה פחות מקובל שנשים תעסוקנה בלימוד התורה, וחינוך הבנות התמקד יותר בחינוך להיות עקרת בית טובה וכו'. הרבי הוביל מהפיכה רחבה בנושא. הרבי לימד והסביר שגם נשים צריכות ללמוד תורה בצורה מעמיקה ורצינית. באם הן יכולות ללמוד את חכמות העולם, להיות עורכות דין ורופאות, בוודאי שעליהן ללמוד את תורת ה' באותה צורה. הרבי תבע ממנהיגים אחרים להנחיל את לימוד התורה בצורה מעמיקה יותר בבתי ספר לבנות.

הרבי העניק חשיבות עצומה לאישה ולתרומתה הגדולה בקידום ובהנחלת ערכי היהדות, אך יחד עם זאת, וכחלק מכך, הדגיש את מעלתה המיוחדת ואת כשרונותיה הייחודיים שאותם היא אמורה לרתום כדי למלא את שליחותה. הרבי חשב שאין ערך בכך שאישה תרצה להידמות לגבר, ולעשות בדיוק את מה שהוא עושה בשם ערכים של שוויון מדומה, להיפך, האישה צריכה לנצל את כשרונותיה הייחודיים בהם חנן אותה הבורא, ולהשתמש בהם בצורה הטובה והמועילה ביותר.

ב. תאוריה רעיונית או פרקטיקה מעשית?

<< הרבי

שני סוגי עבודות

כללות החילוק בין העבודה של לימוד התורה לעבודה של "בכל דרכיך דעהו" הוא גם החילוק שבין אנשים לנשים:

כולנו יודעים מהי ה"עבודה" של לימוד התורה. ראשית, על ידי לימוד התורה, יהודי לומד מה עליו לעשות ומהי שליחותו בעולם. בעומק יותר: על ידי לימוד תורת ה', האדם מתחבר לשכלו של הבורא, והופך לרוחני ונעלה יותר.

אך מהי ה"עבודה" של "בכל דרכיך דעהו"?

לכשנדקדק במילים נשים לב: מדובר כאן בדרכיך ובמעשיך, לאו דווקא דרכי ומעשי ה' – דברים שענינם הישיר הוא עבודת ה', כגון לימוד תורה, תפילה וקיום המצוות – אלא דרכיך ומעשיך, גם בהם צריך להיות "דעהו" – לדעת את ה'.

כאשר יהודי עוסק בדברים שהם לכאורה דרכיו ומעשיו – ענינים גשמיים; אכילה ושתייה, פרנסה וכדומה, גם אז מוטל עליו לעשותם לשם שמיים. יתר על כן, בדרכיו אלה עצמן עליו לדעת את ה' ולעבדו.

כאן לכאורה ישנו חידוש גדול, אלא ש"חידוש" זה מייחד ומאפיין את היהודי בכל שעות היום ובכל ששת ימי המעשה: היהודי אינו עובד את ה' רק בתורה ובתפילה, אלא גם באכילתו, שתייתו, שנתו ובעיסוקו בעניני פרנסה.

זו למעשה שליחותו העיקרית של כל יהודי, לשמה ירדה נשמתו האלוקית לגופו – למצוא את האלוקות גם בעניני החול ולהעלות ולזכך את עניני החול הגשמיים.

היהדות אינה מצטמצמת לתחום המוגבל של בית הכנסת ובית המדרש ולמסגרת הזמן של שבתות, חגים, שעות התפילה ולימוד התורה. היהדות חודרת לתוך ימי ועניני החול. שם מוטלת על היהודי החובה – "בכל דרכיך דעהו".

בשיחה זו, מחדד הרבי שאצל גברים מודגשת מצוות לימוד התורה, ואצל נשים מודגשת העבודה של בכל דרכיך דעהו.

החיוב של לימוד התורה הוא אצל אנשים דוקא, ואילו החיוב של "בכל דרכיך דעהו" הוא הן אצל אנשים והן אצל נשים.

ואדרבה, על פי מאמר רבותינו זכרונם לברכה¹ "כתיב² אעשה לו עזר, במה אישה עוזרתו לאדם. . אדם מביא חטים חטים כוסס (בתמיהה) . . נמצאת (האישה) מאירה עיניו ומעמידתו על רגליו", מובן, שהחיוב של "בכל דרכיך דעהו" שקשור עם עניני העולם, שייך לעקרת-הבית יותר מאשר לבעל.

מקור 2 מסכת יבמות, דף ט"ג, עמוד ב' (עם תרגום וביאור אבן ישראל)

מִצְאוּ רַבִּי יוֹסִי לְאֵלִיהוּ הַנְּבִיא, אָמַר לוֹ: נֹאמֵר "אֲעֲשֶׂה לוֹ עֲזָר", בְּמָה אִשָּׁה עוֹזֶרְתוֹ לְאָדָם?

אָמַר לוֹ כְּפִשּׁוּטוֹ: אָדָם מְבִיא חֲטִיּוֹן מִן הַשָּׂדֶה - הָאֵם חֲטִיּוֹן אוֹכֵל כְּמוֹ שֶׁהֵן? וְאֵם מְבִיא פֶשֶׁתָן מִן הַשָּׂדֶה, הָאֵם פֶּשֶׁתָן עֲצָמוֹ לֹבֵשׁ? וְהֵרִי הָאִשָּׁה הִיא הַטּוֹחֶנֶת קָדָם אֶת הַחֶטֶה וּמַעֲבֶדֶת אֶת הַפֶּשֶׁתָן, הָאֵם לֹא נִמְצְאָת הָאִשָּׁה בְּכֶךְ מְאִיכָה אֶת עֵינָיו וּמַעֲמִידָתוֹ עַל רַגְלָיו?!

אליהו הנביא מסביר לרבי יוסי מדוע האישה "עזר" לבעלה; מה יש בה שאין בגבר שלכן זקוק הוא לעזרתה? הגבר אכן מביא את החיטים מן השדה, אך זה לא מספיק, מישהו צריך לקחת את החיטים ולהכין מהם לחם. כמו כן מהפשתן – לעשות בגדים, ואת זאת עושה האישה. במילים אחרות: לאישה יש בינה מיוחדת שמחברת אותה יותר לעולם.

על פי זה, אומר הרבי, ה"עבודה" של בכל דרכיך דעהו, שייכת יותר לאישה מאשר לבעל.

<< הרבי

תאוריה רעיונית ופרקטיקה ומעשית

כלומר: עניינו של הבעל הוא - תורה, מלשון הוראה³, להורות כיצד צריכה להיות ההנהגה; אבל לאחרי כן, כשצריכים לקיים זאת בפועל - בנוגע לחינוך הבנים והבנות ובעיקר בתחלת חינוכם, וכן בנוגע לכללות עמידת הבית, בנוגע לכשרות המאכלים, בנוגע לטהרת המשפחה, ובנוגע לכל הענינים העיקריים שבהם תלוי בית יהודי - הרי זה נעשה על ידי עקרת-הבית.

את הסוגים שמנינו קודם – "לימוד התורה" ו"בכל דרכיך דעהו", אפשר להגדיר במילים אחרות – רעיונית ומעשית. לימוד התורה – הרעיון, וקיום החיים היהודיים בפועל – המעשי.

(3) ראה רד"ק תהלים יט, ח. גו"א ר"פ בראשית (בשם הרד"ק). זח"ג נג, ב. ועוד.

(1) יבמות טג, א.
(2) בראשית ב, יח.

את האחריות על החלק הראשון מטילה היהדות על הגבר. הוא מחויב בלימוד התורה יומם ולילה. הוא אמור ללמוד את התורה, להתעמק בה, להתמצא בכל נבכיה, ומתוך הלימוד להשליך את המסקנות למעשה. אך כאן מתחיל הפרק השני, והוא, כיצד מממשים את התורה הזו בפועל, כיצד מחנכים את הילדים לאורה, כיצד בונים בית עם אווירה יהודית ומוסרית? על החלק הזה אמונה האישה.

כמובן שזו אינה חלוקה מוחלטת. גם האישה צריכה ללמוד תורה, וגם הגבר צריך לקחת חלק במימוש היהדות בחיי הבית. החלוקה היא מי האחראי. הגבר אחראי על הרעיון, והאישה על המעשה.

מה חשוב יותר?

ועל פי המדובר לעיל במעלת המעשה, המעשה הוא העיקר, ועשיה לעילא - הרי ענין זה מגיע למעלה יותר מאשר לימוד התורה.

על פי מה שלמדנו לפני מספר שבועות – ש"המעשה הוא העיקר", מובן שאת העבודה החשובה והמשמעותית העניקו לאישה.

וזהו גם מה שמצאנו בגמרא במסכת מועד קטן⁴, שאף שנאמר⁵ "כל חפצים לא ישוו בה", ש"אפילו חפצי שמים לא ישוו בה" ("אפילו כל מצוותיה של תורה אינן שוות לדבר אחד מן התורה"⁶), מכל מקום, "במצווה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים", נדחה לימוד התורה מפני קיום המצווה, והיינו, שלא זו בלבד שקיום המצווה אינו למטה במדריגה מלימוד התורה, ולא רק ששווה ללימוד התורה, אלא עוד זאת, שקיום המצווה דוחה את לימוד התורה.

מקור 3 תלמוד בבלי, מסכת מועד קטן, דף ט', עמודים א-ב (עם ביאור ותרגום אבן ישראל)

יהודה בן גרים היה בן הדור החמישי לתנאים ומתלמידי רבי שמעון בר יוחאי. על פי המסופר, פרסם יהודה בן גרים שרבי שמעון בן יוחאי דיבר סרה ברומאים, ובשוגג הביא לרדיפתו בידי השלטונות.

ר' יונתן בן עסמי' ור' יהודה בן גרים שנו פ'רשת נדרים בבית מדרשו של רבי שמעון בן יוחאי.

אמר לו רבי שמעון לבנו: בני האדם הללו - שני חכמים אלה, אנשים של צורה הם, פלומר, אנשים חכמים ונבונים, לך אליהם שיברכו אותך. הלך ומצא אותם שהם מקשים כתובים זה על זה:

נאמר במקום אחד בשבח התורה, "יקרה היא מפנינים וכל חפצין לא ישוו בה" (משלי ג, טו), ומכאן נדיק: אמנם חפצין שלך לא ישוו בה, אבל חפצין שמים - ישוו בה, משמע שמצות ("חפצין שמים") חשובות כמו התורה, ונאמר במקום אחר, "כי טובה חכמה מפנינים וכל חפצין לא ישוו בה" (משלי ח, יא), ומפסוק זה משמע שנאמר הדבר בהכללה שאפילו חפצין שמים לא ישוו בה!

ותרצו: כאן במצוה שאפשר לעשותה על ידי אחרים, אז כל חפצין, ואפילו חפצין שמים, לא ישוו לתורה, ואדם הלומד תורה יעדיף את לימוד התורה, והמצוה תעשה על ידי אחרים, כאן, במצוה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים, אז התורה חשובה רק מחפציו, ולא מחפצין שמים.

(6) ירושלמי פאה פ"א ה"א (ג, ב).

(4) ריש ע"ב (ובפרש"י).
(5) משלי ח, יא.

יושבים שני חכמים ודנים בינם לבין עצמם בחשיבות התורה. מפסוק אחד הם מדייקים שהתורה חשובה יותר רק מענייני האדם, אך לא מענייני שמיים – שהן המצוות, ומפסוק שני הם מדייקים שהתורה חשובה יותר גם מענייני שמיים – מכל המצוות. כיצד מיישבים את הסתירה?

מסבירים החכמים: אם המצווה יכולה להיעשות על ידי אחרים – לימוד התורה חשוב יותר, על זה מרמז הפסוק השני. אם המצווה יכולה להיעשות רק על ידך – המצווה חשובה יותר, ועל זה מרמז הפסוק הראשון.

<< הרבי

ולדוגמה: כאשר צריכים להעמיד את הבית הפרטי שיהיה מיוסד על יסודי התורה והמצווה, הרי זה מצווה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים: מישהו אחר לא יכול לעשות זאת ולסייע בזה, הוא לא יידע מה לעשות, מה צריך לתקן, איך יכולים לתקן, ואיך יכולים לבנות; ענין זה צריך לעשות הוא בעצמו, ובעיקר - היא (עקרת הבית) בעצמה, שזהו ענין המצוות שלמעלה גם מתורה.

על פי מה שלמדנו, נכון שלימוד התורה הוא הדבר הכי חשוב, אבל יש דבר אחד שחשוב יותר ממנו, והוא: מצווה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים. והמצווה החשובה ביותר היא – חינוך. ומכיון שגברים אינם מומחים מספיק בנושא זה, זה נחשב למצווה שאי אפשר לעשותה על ידי גברים, אלא דווקא על ידי נשים. ולכן, זה חשוב שבבילן יותר מאשר לימוד התורה.

ג. מגיע להן יותר

<< הרבי

מי חשוב יותר?

ועל דרך מה שנתבאר לעיל במאמר⁷ בענין ספירת המלכות, ש"לאו איהי מאנא לגבי' כו' אלא עטרה על רישי"⁸ [אינה כלי אליו וכו' אלא עטרה על ראשו], וזהו גם שלעתיד לבוא יהיה הענין של "נקבה תסובב גבר"⁹, וזהו גם מה שכתוב בכתבי האריז"ל¹⁰ שלעתיד לבוא יהיה "מעשה גדול".

מקור 4 לספר הזוהר, חלק ב', דף קנ"ח עמוד א'

אַשְׁתַּ חֵיל עֲטָרַת בְּעֵלָה... מִצַּד שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא, אֵינָה כְּלִי אֱלִי, וְלֹא מְשֻׁמֶשֶׁת לֹא אֶלָּא עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ.

בתורת הקבלה מקשרים בין האישה לספירת המלכות. כאן בשיחה למדנו שעבודת האישה היא עבודת ה"מעשה". על שלושת הדברים הללו, אומרת התורה שלעתיד לבוא יהיו הם נעלים יותר. בספר הזוהר מובא, שספירת המלכות – "אשת חיל עטרת בעלה" – תהיה עטרה על ראשו. הנביא ירמיהו אומר, שלעתיד לבוא "נקבה תסובב גבר" – האישה תנהיג את הגבר, והאריז"ל מסביר, שלעתיד לבוא יהיה "מעשה גדול".

הכל מתחבר. האישה שמסמלת את ספירת המלכות ותפקידה הוא מעשה, לעתיד לבוא – מעלתה תהיה בהירה וניכרת יותר.

<< הרבי

לכבד את האישה

וכיון שכל הענינים דלעתיד לבוא מתגלים על ידי ההכנה והעשייה בזה במשך זמן הגלות¹¹ - הנה גם בענין זה ישנה את ההוראה הכללית בגמרא מסכת חולין¹² שהאדם צריך לכבד את אשתו "יותר ממה שיש לו":

(7) פ"ג (לעיל ע' 251).
(8) זח"ב קנח, א (ברע"מ).
(9) ירמ"י לא, כא.
(10) ראה תו"מ סה"מ כסלו ע' קצה. וש"נ.
(11) ראה תניא רפ"ז.
(12) פד, ב.

דַּרְשׁ רַב עֲוִירָא... מֵהוּ שְׁנָאֲמַר "טוֹב אִישׁ חוֹנֵן וּמְלֵוָה יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט" (תהלים קיב, ה), לְעוֹלָם יֵאָכֵל אָדָם וַיִּשְׁתֶּה פְּחוֹת מִמָּה שֵׁישׁ לוֹ [שְׁלֵא יִפְנֹק אֶת עֲצָמוֹ לְמֵרוֹת שֵׁישׁ לוֹ יְכַלֵּת כְּלִילִית גְּבוּהָה], יִלְבֹּשׁ וַיִּתְפַּסֶּה בְּמָה שֵׁישׁ לוֹ [לְפִי יְכַלְתוּ, כְּדִי שְׁלֵא יִתְבַּזֶּה], וַיִּכְבֵּד אֶשְׁתּוֹ וּבְנָיו יוֹתֵר מִמָּה שֵׁישׁ לוֹ [שִׁילָוָה מְאַחֲרִים לְשֵׁם כֵּן].

התלמוד מעניק לנו עצות להתנהלות כלכלית נבונה. א. כאשר מדובר על אוכל ושתייה – הנאות החיים, מוצע לאדם להתנהל ברמת חיים פחותה מהכסף הנזיל שיש בידו. ב. כאשר מדובר על ביגוד, מוצע לאדם להוציא את הסכומים שהוא מרוויח ושנמצאים בידו. לא לחסוך על הביגוד, משום שהוא צריך להיראות מכובד. ג. אך כאשר מדובר על אשתו – אומרת לו הגמרא, עליה אתה צריך להוציא יותר מה שיש לך. אם אתה במינוס, עליך להוציא הלוואה. על זה לא מתפשרים.

<< הרבי

מדוע מגיע לה יותר?

לכאורה אינו מובן: מדוע צריך לכבדה כל כך - "יותר ממה שיש לו"?!?

ועל כרחך צריך לומר, שכיון שהתורה דורשת שצריך לכבדה יותר ממה שיש לו, בוודאי מגיע לה כבוד זה, שאם לא כן, לא הייתה התורה מחייבת את הבעל להתייגע ולהשיג יותר ממה שיש לו, אלא בוודאי מגיע לה, ויתכן שכל מה שיש לו לא מספיק עדיין, ולכן צריך להשיג באיזהו מקומן, על ידי הלוואה וכיוצא בזה, יותר ממה שיש לו, כדי שיוכל ליתן לה כל מה שמגיע לה.

וטעם הדבר - לפי שכן הוא בפנימיות הענינים, כפי שיתגלה לעתיד לבוא כאשר "נקבה תסובב גבר".

ועל דרך זה גם עתה - כאמור לעיל שכללות הנהגת הבית תלויה בעיקר בידי עקרת-הבית, שהיא ה"עוזר כנגדו", והיינו, שהבעל אין לו את הכוחות הדרושים לכך (מצד כמה סיבות; בגלל שכך רצה הבורא), כך, שהכוחות שניתנו לה הם "יותר ממה שיש לו", ולכן צריך לכבדה "יותר ממה שיש לו".

התורה דורשת מהגבר לתת לאישה רמת חיים מעבר למה שהוא מאפשר לעצמו, משום שהכבוד הזה מגיע לה – כי על פי הקבלה, לעתיד לבוא יתגלה שאכן "נקבה תסובב גבר". אנו רואים זאת גם עכשיו בחיינו: המציאות היא, שהאישה היא זו שמבינה בחינוך הילדים ובניהול הבית, ודווקא לה נתן הקב"ה את הכוחות לכך, לפיכך צריך הגבר לכבדה "יותר ממה שיש לו".

וזהו גם מה שהיה בדור של מתן תורה (שאז היה הענין של "ה' עוז לעמו יתן גו"), שהתחלה הייתה באופן של "כה תאמר לבית יעקב"¹³, "אלו הנשים"¹⁴, שבזה היה תלוי קיום התורה¹⁵.

(15) ראה שמו"ר פכ"ח, ב.

(13) יתרו יט, ג.

(14) מכילתא ופרש"י עה"פ.

מקור 6 מדרש רבה, חומש שמות, דף כ"ח

כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב, אֵלֹה הַנְּשִׂים... לָמָּה לְנָשִׁים תַּחֲלָה? שָׁהֵן מְזַדְרָזוֹת בְּמַצּוֹת. דַּבֵּר אַחֵר, כִּדִּי שְׂיֵהוּ מְנַהִיגוֹת אֶת בְּנֵיהֶן לְתוֹרָה.

גם בדור של מתן תורה, הכיר הקב"ה בכוחן של הנשים, ולכן שלח את משה רבינו לדבר איתן קודם, ורק לאחר שהסכימו לקבל את התורה, הלך משה לדבר עם הגברים. כי הנשים הן אלה שיש להן את היכולת לחנך, לבנות בית יהודי ולהעביר את התורה לדורות הבאים.

<< הרבי

וכן הוא ביחוד בדור של עקבתא דמשיחא - שהוא הגלגול של דור המדבר שקיבלו את התורה - שזהו דור שהאנשים נשמעים לנשותיהן (כדאיתא בכתבי האריז"ל¹⁶).

מקור 7 כתבי האריז"ל, שער הגלגולים, הקדמה כ'

גַּם דַּע, כִּי כָּל הַבְּעָלִי תוֹרָה אֲשֶׁר בְּדוֹר הַזֶּה עָתָה, הֵם בְּחִינַת אֲנָשֵׁי דוֹר הַמְדָבָר, שְׂעָלֵיהֶם נֶאֱמַר כִּימֵי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאֵנוּ נִפְלְאוֹת, וְכַמְבֹאָר אֲצִלְנוּ בְּפִסְוִק הַנֶּךְ שָׁכַב עִם אֲבֹתֶיךָ וְקָם וְגו'. וְזֶהוּ הַטַּעַם שְׁנִשְׁוֹתֵיהֶם מוֹשְׁלוֹת עֲלֵיהֶם, לְפִי שְׂבִימֵיהֶם עָשׂוּ הָעֶרְב רַב אֶת הָעֵגֶל וְלֹא מֵחוּ בָהֶם, אֲבָל הַנְּשִׂים לֹא רָצוּ לְתַת נְזֻמֵי הָזֶהָב לְעֵגֶל, וְלִכְךָ הֵם מוֹשְׁלוֹת עָתָה עֲלֵיהֶם נְשִׂיהֶם.

מהם גלגולים?

נשמת האדם יורדת לעולם כדי לבצע שליחות מסוימת. אם לא הספיקה לבצע את שליחותה או שמשוהו הסתבך במהלך החיים, לעיתים היא נשלחת שוב לעולם ומקבלת הזדמנות נוספת להשלים את שליחותה או לתקן את העיוות שגרמה בגלגול קודם. הנשמה יכולה להתגלגל כך כמה וכמה פעמים.

אומר האריז"ל, שהדורות האחרונים הם גלגולים של הנשמות שחיו בדור המדבר, ולכן נשותיהם מושלות עליהם. מדוע?

כאשר היהודים חטאו בחטא העגל, לכל הגברים היה קשר לזה בצורה ישירה או עקיפה, מכיון הם לא מיחו בעובדי העגל. לנשים, לעומת זאת, לא היה כל קשר לחטא. אדרבה, כאשר הגברים ביקשו מהם לתת את תכשיטי הזהב שלהם בשביל העגל, הן סירבו. ולכן, הגברים בדורנו, שהם גלגול נשמות דור המדבר, נשותיהם מושלות בהם.

(16) שער הגלגולים הקדמה כ. ועוד.

הנשים יביאו את המשיח

כפי שהיה בשעת מתן תורה, והמשכו בבנין המשכן וההליכה לארץ ישראל על ידי משה רבינו, גואל ראשון¹⁷, שדוקא הנשים היו מחבבות את הארץ (היפך עצת המרגלים כו'), ודרשו והכריחו שיתנו להם נחלה בארץ, כמבואר בגמרא (במסכת בבא בתרא¹⁸) ובמדרש¹⁹ בקשר לסיפור של בנות צלפחד -

וכך יהיה גם אצל הנשים שבדור הזה²⁰ - שידרשו מבעליהן שלכל לראש יקבלו את התורה על מנת ללמוד וללמד לשמור ולעשות, ונוסף לזה, שגם כאשר נמצאים עדיין במדבר, בחוץ-לארץ ובגלות, יקימו שם "משכן" לו יתברך, ויתנו עבורו זהב וכסף ונחושת, וכל שלושה עשרה או חמישה עשר²¹ הדברים שנימנו בפרשה, ועל ידי זה יפעלו בגילוי שבקרוב נוכל לילך קוממיות לארצנו, בביאת משיח צדקנו.

הרבי מסיים באיחול, שכפי שהיה בדור המדבר – שהנשים לא חטאו בעגל, וההמשך בחטא המרגלים – שהנשים לא חטאו בו, ולהיפך, חיבבו את הארץ, כך יעשו גם הנשים בדורנו: יעודדו את בעליהן ללמוד תורה, לפעול בכיוון של "בכל דרכיך דעהו" ולחיות את החיים הגשמיים בצורה רוחנית ומשמעותית יותר.

משיחת י"ט כסלו, ה'תשכ"ב
הנחת השומעים בלתי מוגה
תורת מנחם כרך ל"ב עמוד 305

17 פרש"י פינחס כו, סד. כו, א.
18 ראה בארוכה שיחת יום שמח"ת ס"מ ואילך (לעיל ע' 154 ואילך).
19 ראה לקו"ש חכ"א ע' 153. וש"נ.

17 ראה שמור"ר פ"ב, ד-ו. דב"ר ספ"ט. זח"א רנג, א. שער הפסוקים פ' ויחי מט, י"ד. תו"א ר"פ משפטים.
18 קטז, טע"ב ואילך.
19 ראה תנחומא פינחס ז. ספרי פינחס כו, א. יל"ש פינחס רמז תשעג.